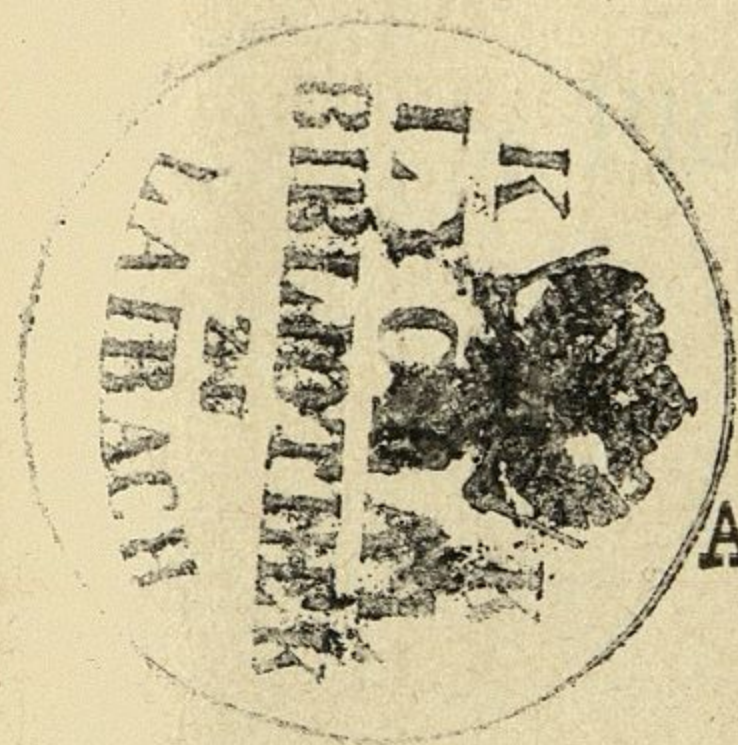

ZGODOVINA

FARĀ

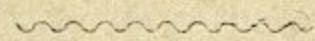
LJUBLJANSKE ŠKOFIJE.

— x —

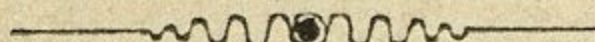
Izdaje

ANTON KOBLAR.

Tretji zvezek:

Zgodovina Šempeterske fare na Dolenjskem.

V LJUBLJANI.

Založnik Anton Koblar.

1886.

VI.

ZGODOVINA

ŠEMPETERSKE FARE

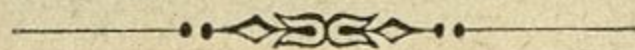
PRI NOVEM MESTU.

Spisal

IVAN ŠAŠELJ,

kapelan.

V LJUBLJANI.

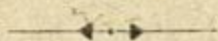
Natisnila Klein in Kovač (Eger).

1886.

1*

KAZALO

k zgodovini Šempeterske fare.

Poglavje	Stran
I. Prirodoznanski in statistični opis	5
II. Ob ustanovljenji fare	11
III. Cerkve	13
IV. Duhovni pastirji	41
V. Nekdanji dohodki vikarjevi	50
VI. Farovž in šola	51
VII. Odlični Šempeterčanje	52

Prírodoznanski in statistični opis Šempeterske fare.

a) *Prírodoznanski opis.*

obro uro hodâ od Novega mesta razteza se od vasi Mačkovca pa blizo do Spodnjega Kronovega ob Krki Šempeterska fara. Njej sosede so: na severu Mirnopeška in Trebelska, od severa proti vshodu Šmarješka in Belocerkevská, južno Brusniška in Šmiheljska, proti katerima je meja Krka, in zahodno Prečinska fara.

Skoraj vsa Šempeterska fara je gorata. Več kot tri četrťine je je v hribih. V ravnini so samo te-le vasi: Mačkovec, Lešnica, Šempeter, Luterško selo, Kronovo, Prâpreče in Dobovo. V fari razteza se trojno pogorje: Trška gora (najvišji vrhunec 429 m), Razbore in trojno Grčevje, spodnje, srednje in gorenje (najvišji vrh 501 m). Vsa ta pogorja so obdana na solnčni strani z obilnimi vinogradi, na senčni pa ja pokrívajo gozdi. Vsako pogorje ima pa zopet več oddelkov in skoraj vsak vinograd svoje ime, katero je nastalo navadno po nekdanjih lastnikih. Tako se imenujejo n. pr. vinogradi v pogorju Trškogorskem: Múrindol, v Kozjakih, v Škrâmci, v Žlebéh, v Lazih, v Krokariči, na Rupah, v Štraséh, v Muri, v Jakovcu, v Druki, Melarják, Kostrévec, Burjevci i. t. d. V Grčevskem pogorju: Lafíja, Kóbati, v Bolhânu, v Jerini, v Poljanici, na Gomili, v Žagarji, v Šálih, pod

Velbom, v Réševcih, Jamnik, stara Dolina, Prézingar, Buča, mala in vélika Hrovatija, Pangrija, Kóžnar, Dobrinec, Sadéži, Suhopláti ali Skopláti, Opláz, Krivica, Mešiček, Pijanec, Golušnik, Novagora, Zlôbka, Podóvec, Kačnice i. t. d. V tem trojnem pogorju prideluje se vsem Dolenjcem dobro znano Trškogorsko in Grčevsko vino.

Hoste je primeroma manj v fari nego vinogradov. Različni deli se imenujejo: Brezovica, hosta od Sevnega proti Ždinjivasi; Stražna, hosta in vinograd nad Mačkovcem proti Sevnemu; Bukovje ali hosta pod Marijo Devico, pod Trškogoro; Osoje, od Črešnjic proti dolenjemu Grčevju. Različni deli imajo še ta-le imena: Razbore, Leščina, Topolóvec, Kamni vrh, Piskávec, Smrečina, Volčja dolina, na Slemenih, na Rklji, Štemberg, Hodinka, Plêha, Dobrava, Blišča, Črneče rebro itd.

Glavna voda v fari je Krka, ki teče mimo fare od Mačkovca do Zgornjega Kronovega, t. j. eno uro na dolgost. Na njej so trije jezovi in trije malni. Kadar se razlije ob deževji, dela precej kvare po travnikih. Dokler so bili še raki v Krki, donašala je obilo dobička Šempeterčanom; odkar ni rakov, je tudi rib prav malo.

Razun Krke je še majhen potok, kateri deli faro tako rekoč v dve polovici. Izvira v Črnečem rebro ter se imenuje pri izviru Črnica, potem pa, ko teče mimo Starega gradu, Starograjski potok in slednjič pri Lešnici, kjer se izliva v Krko, Lešniški potok. V svojem teku goni štiri mline. V Dobovem izvira še studenec, kateremu pravijo Dobovski studenec. Ta dela majhen potoček, ki se izliva pod Gornjim Kronovim v Krko. Malo nad njegovim izlivom v Krko nad cesto bili so svoje dni grajski ribniki, na to nas spominja še ime „vejer“ = bajer! Na Velikih lokah pod Štravbergom teče majhen potoček, ki se pa kmalu skrije pod zemljo ter se pri-

kaže zopet na dan na Spodnjih Toplicah v Šmarješki fari. Bolj bogata je fara na studencih. Naj tu omenimo nekaterih imena: Studenec v Šalih, Gospodičina, Blagóvec, v Peklu, v Kržečem dolu, v Druki, Zidanka, Avbarjev in Kozeletov studenec i. t. d.

Posebnih natornih zanimivostij fara nima. Nad Selom je majhen prepad, kateremu pravijo Rkljevška jama. Na Velikih lokah pod Štravbergom pa kažejo jamo v zemlji, katero zovejo „Ajdovsko jamo“ ali Veliki keldar. O tej se pripoveduje, da so tu notri prebivali „ajdje“. Kasneje pa, za časa Turkov, ko so le ti ropali in pustošili po naših krajih, bila je ta jama baje pribežališče pred krvoločniki. Tu notri skrivali so ljudje sebe in svoje imetje.

V Štravbergu je nad posestvom Blažičevim majhen griček, kjer se nahajajo ostanki zidu. Ljudstvo mu pravi „na gradu“ ter pripoveduje, da je bil tu svoje dni grad. Podrli in porušili so ga pa Turki, ki so z Gorjancev na-nj streljali. Malo pod gričem pa je v zemlji precej prostorna jama, ki ima dva oddelka; ljudstvo jo imenuje „Ajdovsko hišo“, češ, tu notri so ajdje prebivali. O Štravberškem pogorju in Runčici pripovedujejo tudi, da sta z vodo napolnjena.

Na Laščenovih njivah v Kotih so v zemlji v skalah njive. Tu notri so prebivale, kakor pravijo, ajdovske žene. Te so ljudje večkrat videli, da so hodile po njivah plet. Včasih so jim v dar postavljali na njive mleka, katero so kaj rade pile.

Ljudstvo je okrog Šempetra mirnega značaja in dobrega srca. O pobojih ali pretepih se ne čuje. Sovraštvo med vasmí je tu neznanó. Pečajo se ljudje večinoma z vinarstvom, manj s poljedelstvom in živinorejo, ker primanjkuje posebno travnikov, pašnikov in hoste. Polje je bolj slabe, kot dobre vrste.

b) Statistični opis.

Iz prejšnjih stoletij vemo le prav malo statističnih dat o Šempeterski fari. Podajmo tu nekoliko podatkov, kolikor je znanih.

Valvasor nam pripoveduje v popisu Šempeterske fare ¹⁾, da se jih tu rodi na leto okoli 100, a umrje jih do 30. Število rojenih vzel je gotovo preveliko in ni v nikaki razmeri z mrličmi.

Nenavadno veliko bilo je rojenih v prejšnjem stoletju v letih 1721 in 1729. V prvem 57, v drugem 55. V drugih letih pa je povprečno število 38—48. Nezakonska otroka sta bila največ po dva, a večkrat tudi po več let eno za drugim ni bilo nobenega, tako v letih 1734—5, 1758—61 i. t. d.

Poročenih bilo je v prejšnjem stoletju največ parov l. 1717, skupaj 21, a l. 1730 nobeden. V drugih letih pa povprečno od 3—17 parov.

Umrlo jih je nenavadno veliko v Šempeterski fari v letu 1715, in sicer vsled lakote in pomanjkanja, ker je bila l. 1713 in 1714 zelo slaba letina. Celo leto jih je umrlo 105. Samo v mesecih aprilu in maju 66; med njimi našli so posebno veliko beračev in beračic mrtvih. Tako je bilo 21. aprila 8 mrtvih, med njimi 4 berači na cesti mrtvi najdeni; 25. aprila bilo je zopet 6 mrličev, med njimi 2 mrtva najdena. — L. 1771 bila je slaba letina in vsled nje huda lakota. V fari je umrlo vsega skupaj 52 ljudij. Slabi letini sta bili tudi v letih 1622 in 1629. Zadnjega leta bilo je grozdje tako trdo, da so je morali tleči. — V nekaterih letih morila je posebno griža ljudi. Tako v letih 1816, 1817 (griža in lakota), 1825, 1840, 1841, 1859, 1878. Leta 1836, ko je morila v Novem mestu in okolici huda kolera, umrlo

¹⁾ VIII. knj., 789. stran.

jih je v Šempetru 13 za njo. Leta 1873 in 1874, ko so razsajale po Novomeški okolici hude kozé, umrlo jih je v tej fari za njimi 24. Leta 1836 utonile so 31. julija tri osebe v Krki.

Najbolj strašen dan v zgodovini Šempeterske fare pa je bil gotovo dan 19. julija l. 1873. Na ta dan šla je tako debela in gosta toča, da kaj takega najstarejši ljudje niso pomnili. Mislili so, da bo sodnji dan, tako grozna nevihta je bila, in marsikdo, ki se tega dné spominja, je že rekel, da bi rajši umrl, kakor še kedaj kaj enacega učakal. Toča, debela kakor kurja jajca, je v kratkem času uničila vse poljske in vinske pridelke. Trta bila je za več let uničena in ljudje so mislili, da se bodo vinogradi kar zatrli. Sadno drevje bilo je vse obeljeno in obtolčeno, na jesen začelo je pa zopet poganjati in cveteti. Po toči našli so več živalij, zajcev, ptičev in drugih, mrtvih po gozdih, katere je ubila grozna toča. Veliko faranov moralo je prijeti za beraško palico vsled te šibe božje.

Najboljši vinski letini sta bili v tem stoletji leta 1811 in 1834. Zadnjega leta, pripovedujejo, da je bilo vže o mali maši vse grozdje potrgano in pospravljeno.

Nekdaj so dosegali ljudje visoko starost. V mrliških knjigah beremo imena teh-le, ki so živeli nad 100 let. Leta 1696 umrla je Marina Antončič, stara 100 let; l. 1703 Štefan Kraševac, star 124 let; l. 1714 Jakob Rštè, 106 let; l. 1798 Mica Črnulja iz Šempetra, 115 let stara; l. 1799 Janez Jurič iz Štravberga, 107 let, in l. 1812 Janez Bojanec iz Ždinjevasi, star 100 let.

Koliko je imela fara prebivalcev v različnih letih, o tem nam ni dosti znanega. Vemo le, da je štela l. 1754: 1071 duš, a l. 1791 uže 1260. Dandanes pa broji po zadnjem številjenju z l. 1880 skupaj 1473 ljudij¹⁾,

¹⁾ Šematizem l. 1880 pa ima 1684 duš.

kateri prebivajo v 347. hišah. Naslednja tabela nam kaže, koliko hiš in duš ima vsaka vas.

	Hiš:	Ljudij:
Gorenji Vrh (Oberberg, O. Gupf)	5	20
Dolenji Vrh (Unterberg)	14	64
Dobovo (Dobau)	6	31
Srednje Grčevje (M. Görtschberg)	35	113
Gorenje Grčevje (O. Görtschberg)	5	27
Spodnje Grčevje (U. Görtschberg)	8	35
Grič ¹⁾	2	12
Veliki Vrh (Grossberg)	3	16
Harinjavas ²⁾ (Hereindorf)	24	112
Jelše (Erlach)	8	54
Karlovec, Golušnik in Suhoplati	10	34
Mačkovec (Katzendorf)	17	107
Črešnjice (Kerschdorf)	18	72
Kij (Ky)	1	5
Gorenje Kronovo (O. Kronau)	7	30
Lešnica (Leschnitz)	8	51
Lutrško selo ³⁾ (Luttergeschiess)	7	30
Paha (ali Steklo)	10	34
Šempeter	28	157
Prapreče	3	17
Zagrad	7	33
Ždinjavas ⁴⁾ (Seidendorf)	44	219

¹⁾ Na Griču so bile l. 1291 štiri kmetije.

²⁾ V starejših cerkvenih maticah se bere tudi Horenjavas, iz česar se dá sklepati, da se je prvotno imenovala Gorenjavas. Nemško se zove Hereindorf vže v listini l. 1389, a do srede pretečenega stoletja se bere tudi Merchendorf.

³⁾ Govori se tudi Lutrčno in Lutrče selo. Za časa luteranstva bili so v tej vasi boje zelo trdovratni luteranci, od tod nje ime.

⁴⁾ Ždinjavas imenuje se menda v starih listinah uže l. 1145 pod imenom Sit-Ingisdorff. (Šumi, Urkundenbuch I., str. 100.) Nemško uradno ime je — Seidendorf, kar je gotovo mlaje.

	Hiš:	Ljudij:
Selo	9	52
Sevno ¹⁾	16	66
Trška gora (Stadtberg)	34	60
Štravberk (Strauberg)	9	44
Kote (Winkel)	9	38

Toliko hiš in duš obsega toraj fara, a Šempeterska občina šteje še štiri vasi Šmarješke fare, katere imajo 121 hiš in 570 ljudij. Te vasi so: Brezovica, Obrh, Toplice in Žaloviče.

V prejšnjem stoletju imela je fara še eno vas več, Blišče imenovano. Leta 1742 pa je pogorela vsa vas, ki je štela 6 hiš, in od tedaj se ni več pozidala.

II.

Ob ustanovljenji Šempeterske fare.

Svet, na katerem se razteza Šempeterska fara, bil je gotovo uže od nekdanj obljuden. To se da sklepati po gomilah, katerih se nahaja, kolikor je do zdaj znano, pet prav blizo Šempeterske vasi. Dve sta na farovski njivi nad cesto, ena v Starograjski hosti proti Staremu gradu, in dve v hosti nad Šempetrom proti Harinjivasi. Na farovski njivi so pred nekaj leti pri oranju zadeli na lonce, napolnjene z ogljem; zraven njih so pa našli železen meč. Tudi v Gornjem Kronovem, pripovedujejo, da so našli včasih, ko so na njivi orali, ostanke zidú, opeko i. dr. Vse to nam spričuje, da so tu uže zdavno prebivali ljudje.

¹⁾ Gen. Sévnega, loc. v Sevnem. Nekateri uradniki začeli so pisati namesto Sevno, kakor se izgovarja, Zelno, menda misleč, da je korenika beseda zél, í; in vendar ji je podstava po našem mnenju edino le sev, kakor v besedah; odsev, ali Sevnica.

Pa podajmo se v zgodovinsko dôbo!

Ena najstarejših far na Dolenjskem in sploh na Kranjskem je Bela cerkev. Sicer ne vemo leta njenega ustanovljenja, a toliko je znano, da je bila Bela cerkev uže l. 1074 fara. ¹⁾ Tega leta je namreč patrijarh Sieghard izročil varstvo Belocerkevске fare vsled pogodbe Frizinškemu škofu Elenhardu.

Bila je pa Belocerkevška fara nekđaj zelo velika, kajti obsegala je vse ozemlje sedanjih sosednjih farâ: Šmarjeta, Škocijan, Raka in Šempeter. V teku stoletij pa so se vse te ločile od svoje matere fare.

Tako je bil uže leta 1452 v Šempetru ustanovljen vikarijat, ki je pa še dolgo potem ostal odvisen od Bele cerkve. Da je tega leta Nikolaj Ruessbacher dve zemljišči, ležeči pod Starim gradom, podaril vikarijatu v Šempetru, je potrdilo napravil Belocerkevski župnik Andrej Gall. ²⁾ Samostojen je postal Šempeter l. 1620.

Leta 1454 pa je podaril Oglejski patrijarh, kardinal Ljudevit III., Belocerkevsko faro z vsemi poddruženimi cerkvami, med katerimi se imenuje tudi cerkev sv. Petra poleg Otočica, Zatiškemu samostanu, kar je papež Nikolaj V. potrdil. Tako je prišla sedanja Šempeterska fara izpod oblasti Frižinskih škofov pod oblast Zatiškega samostana, kateremu je bila vtelesena „pleno jure.“ Opat njegov delil je faro svojim konventualom, ali pa svetnim duhovnikom, ki so si pridobili kake posebne zasluge. O natančnejih razmerah med Zatiškim samostanom in farnim predstojnikom nimamo nikakih poročil. Znano

¹⁾ Gl. Catal. Cleri Dioec. Labac.

²⁾ Regesti listin Zatiškega samostana, shranjeni v rokopisni knjigi z znamenjem 56/I v kapitulski knjižnici v Zagrebu. Te regeste je z mnogimi in grdimi prepisnimi pomotami izdal Seb. Brunner v „Studien und Mittheil. aus dem Benedictiner-Orden“ 1881, III. zv., str. 66—90.

je le toliko, da je pripoznal administrator Zatiškega samostana v Bajnofu Šempeterskemu vikarju pravico, da sme vsaj ob četrtnih in sobotah, kadar mašuje na Trškigori, priti k njemu na obed.

Ko je bil papež Benedikt XIV. l. 1752 ustanovil namesto Oglejskega patrijarhata Goriško nadškofijo, tedaj je spadala tudi Šempeterska fara od leta 1752 do 1787 pod to nadškofijo. V letu 1787 pa je bila Šempeterska fara združena z mnogimi drugimi farami in dekanijami kranjske vojvodine z Ljubljansko škofijo.

Do leta 1863 bila je sedanja Šempeterska fara le vikarijat, v tem letu pa se je povzdignila v pravo faro. Njene meje se v teku stoletij niso nič spremenile, kolikor se da določiti iz cerkvenih matic. ¹⁾

III.

Cerkve Šempeterske fare.

I. Farna cerkev sv. Petra v Šempetru.

Kdaj da je bila v Šempetru prva cerkev sezidana, o tem nam ne pové nobeno poročilo. Iz starih listin poizvemo, da je stala uže l. 1452 tu cerkev, posvečena sv. Petru apostolu.

Sedanja cerkev je bila zidana, in sicer v renesančnem slogu, dasiravno so okna v prezbiterji šilasta, l. 1642,

¹⁾ V farnem arhivu se nahajajo krstne knjige od l. 1641 na dalje, poročne od l. 1654 in mrliške od l. 1687. Razun teh matic sta v arhivu še dve knjigi v rokopisu. V prvi je zapisnik maš, katere so se opravljale od l. 1736 v farni cerkvi in pri podružnicah. Druga pa je zapisnik bratovščine sv. Janeza Nepomuka z l. 1758. To je ves arhiv, kojega sem tu porabil. Nekaj sem za ta spis vzel iz Valvasorja in „Mittheilg. des hist. Vereines für Krain“ z l. 1848, drugo nabral sem med ljudstvom.

kar nam pričati letnici nad glavnimi in nad stranskimi vrati. Prvotno bila je cerkev precej nizka, kasneje so jo vzdignili. Še v začetku tega stoletja bile so njene notranje stene poslikane s podobami iz trpljenja Kristusovega, katere je bil napravil Herlein. Sedaj o njih ni več sledú.

Za Valvasorja, t. j. pred 200 leti, imela je cerkev tri altarje, kakor še dandanes. Posvečeni so bili: na čast sv. Petru veliki altar, sv. Bernardu in Devici Mariji pa stranska altarja.¹⁾ Konci pretečenega stoletja in v začetku tekočega pa nahajamo, razun sv. Petra v velikem altarju, še altar žalostne M. božje, kateri je bil prenešen iz pogorele cerkvice sv. Križa v Harinjivasi na mestu sv. Bernarda, in pa altar, posvečen izveličanemu Janezu Salkandru. V sredi zadnjega bila je lepa podoba sv. Alojzija, katero je slikal Zeit.

Vsi trije altarji so leseni, v renesančnem slogu izdelani od neznanih mojstrov. V velikem je kip sv. Petra, razun kipa pa še slika, ki nam predstavlja Kristusa, ko oddaja ključe sv. Petru in pa slika Marije brezmadežne Device, katero je slikal F. Wisiak l. 1858. Sliki se o raznih praznikih in letnih časih zamenjujejo. Sedanja slika sv. Petra je prav slabo delo nepodpisanega mojstra; konci pretečenega stoletja pa je visela slika iz Mencingerjeve roke. Na straneh so kipi sv. Matije in sv. Pavla ter sv. Nikolaja in sv. Avguščina.

Leta 1849 so zamenili v stranskem altarju Janeza Salkandra s sv. Janezom Nepomukom. Slika, slabo delo, ima na vrhu ta-le napis s kronografom:

S. IOANES NEP. FIRMVVS ET ENIXVS
TIBI PRAEDICATOR IESV CRVCIFIXI.

Na strani slike sta kipa sv. Roka in sv. Filipa Nerija. Cerkev je imela do letos tudi majhen slab križevi

¹⁾ Valvas., VIII. knj., 788. str.

pot, kateri pa ni bil blagoslovljen. Bil je postavljen ob času župnika Jakoba Skâle l. 1836 ali 1837. Kdo ga je slikal, ni znano, a okvirje je naredil domačin Hudalj. Šempeterski farani so uže zdavnej gojili željo po novem križevem potu. Ta želja izpolnila se jim je v dan 5. avgusta 1885.

Prej to leto v dan 2. marca se je začelo pobirati prostovoljnih doneskov po fari od hiše do hiše. V kratkem bilo je toliko denarja nabranega in obljubljenega, da se je z delom zamoglo pričeti. Do 9. avgusta 1885, t. j. do dné, ko je bil blagoslovljen novi križevi pot, nabralo se je vsega skupaj 625 gld. 79 kr. Izmed darovalcev in dobrotnikov naj omenimo tu le dva, ki sta se posebno obnesla; vsak daroval je za eno tablo, t. j. 62 gl. Ta sta: Franc Bojanec, župan in posestnik Šempeterski, in Janez Rifelj, posestnik z Lešnice.

Obojno delo, slike in okvirji, bilo je izročeno v roke mojstrom na glasu. Slike prevzel je bil g. Simon Ogrin z Vrhnike ter je delo zvršil v splošno zadovoljnost. Okvirje je pa g. Karol Poglajen, kipar v Šent-Ruprtu, rojen Šempeterčan, izdelal prav mojstersko. Slika stane vsaka 30 gl., okviri so pa po 32 gl. Ves križevi pot toraj stane 868 gl.

Težko so pričakovali Šempeterski farani zaželjenega dné, ko se jim je imel blagosloviti novi križevi pot. Uže dolgo poprej delale so se priprave za ta dan. Ker je bila cerkev od severne strani precej v zemlji in tedaj vedno vlažna, zid pa uže ves slab, zatoraj se je moralo prej skrbeti, da se v okom pride tej nezgodi. Odkopala se je na tej strani od zunaj več kakor meter na široko zemlja, in tako izkopani jarek se je zasul s kamenjem in šuto, da se voda precej lahko v zemljo odteka. Tudi se je napravil strešni žleb, ki vodo odvâja, ter prebelila se je cerkev z zvonikom vred.

Ko pride nedelja 9. avgusta, bila je vsa cerkev zunaj in znotraj praznično oblečena. Okoli cerkve je stalo nad 20 mlajev z obilnimi zastavami.

Ko udari 9. ura, začel se je sprevod pomikati iz farovža v cerkev. Naprej nesel se je križ, za katerim so šli možje. Za temi razvrstila se je šolska mladina s šolsko zastavo in sedmimi drugimi zastavami. Za njo je pa neslo 28 domačih fantov table sv. križevega pota. Pred vsako tablo šle so po tri šolarice, katerih dve sta svetili, srednja pa je nesla zelen venec. Za njimi korakal je občinski zastop in nato je prišla duhovščina, njej na čelu sam m. g. prošt Novomeški P. Urh. Sprevod so sklenile dekleta in žene z gorečimi svečami v rokah.

Po blagoslovljenji križevega pota v cerkvi je imel slavnostni govor preč. g. gvardijan Novomeškega frančišk. samostana, P. Hugolin Sattner, ki je potem med obéšanjem tabel na zid molil sv. križevi pot; pontifikalno mašo so pa darovali m. g. prošt Urh, obdani z obilno asistencijo. Tako se je zvršila ta redka in nepozabljivo lepa slovesnost.

Oglejmo si še nadalje Šempetersko cerkev in njeno preteklost.

V zvoniku visé štirji zvonovi. Veliki je bil vlit pri Samassi v Ljubljani l. 1863, ko je sedanja fara postala iz vikarijata prava fara z vsemi pravicami in prednostmi. V ta spomin dali so viliti ta zvon z napisom:

Srenja me napravit' dala,
Kadar fara je postala.

Drugi zvon je bil vlit l. 1799 pri Ivanu Jakobu Samassi v Ljubljani, tretji nosi na klobuku napis: „Sancte Petre ora pro nobis anno domini 1653,“ mali pa: „Jesv Christe fili Dey vivi miserere nobis. Elias S. me f. a. 1619.“

Cerkev ima tudi oratorij, katerega je dal prizidati Otoški graščak Schweiger v začetku tega stoletja. Okoli cerkve je pokopališče, kamor pokopujejo mrlične cele fare, izvzemši one izpod Ždinjskega zvona. Zanimivi so veliki železni nagrobni spominki rodbine Schweiger-Lerchenfeldske.

O bogoljubnosti in pobožnosti naših prednikov priča nam posebno obilna množica procesij, v katerih so hodili Šempeterčanje v različne, mnogokrat zelo oddaljene kraje. Tako je šla procesija na dan sv. Marka v Belo cerkev. Peto nedeljo po veliki noči hodila je procesija v odvrnenje hudega vremena s presv. R. T. v Razbore; v dan vnebohoda Gospodovega s presv. R. T. k podružnici sv. Križa; v nedeljo „Exaudi“ s presv. R. T. po Štravbergu in Velščah; na praznik sv. R. T. v Mačkovec; v nedeljo po sv. R. T. po domačem polju; 15. junija, na sv. Vida dan, v Slape v Šmarješki fari; 4. julija, sv. Urha dan, v Čadraže v Šentjarnejski fari; prvo nedeljo po sv. Marjeti v Šmarjeto; v nedeljo po prazniku sv. Jakoba v Smolinjovas v Šmiheljski fari; 10. avgusta na sv. Lovrenca dan v Stopiče; 16. avg. k sv. Roku v Šmiheljski fari.

O družih pobožnostih nam je le malo znanega. Procesija vstajenja Gospodovega obhajala se je nekdanj v soboto popoldne ob 6. uri, in ne, kakor dandanes, v nedeljo zjutraj. Za časa Jožefa II. pa je bila prepovedana ta procesija, kakor je bil prepovedan tudi božji grob.

Veliko nedeljo bila je nekdanj sv. maša zjutraj ob osmih, popoldne ob dveh procesija, potem pa pridiga in večernice. V dan pred Marijinim rojstvom je bila zvečer pridiga pri fari, a dandanes je ob 5. uri na Trški-gori, in potem so pete litanije. Procesija na dan sv. R. T. šla je iz farne cerkve skozi Lešnico, potem po Staro-

grajskem travniku in polju proti Peščeniku in zopet nazaj v cerkev. — Velikonočna izpoved začejala se je sredpostno nedeljo.

Zelo razširjena bila je svoje dni v Šempeterski fari bratovščina sv. Janeza Nepomuka. Rimski sedež jej je podaril obilne odpustke. Naj sledi tu poslovenjen odlomek iz apostolskega pisma papeža Benedikta XIV. z dné 1. oktobra l. 1757, iz katerega se razvidijo odpustki, podeljeni udom te bratovščine: „Ker se nahaja, kakor smo zvedeli, v farni cerkvi sv. Petra apostola v Šempetru, v Goriški škofiji, pobožna in zaobljubna bratovščina za obojni spol pod imenom sv. Janeza Nepomuka, in ne le za ljudi kakega posebnega stanú, katere udje imajo navado, da kolikor mogoče dobrih del usmiljenja in ljubezni storijo, ali vsaj to želé: podelimo vsem vernikom obojega spola, ki bodo zanaprej omenjeni bratovščini pristopili, za prvi dan njihovega pristopa, če po resnično skesani izpovedi k zakramentu sv. R. T. pristopijo, popolnoma odpustek; nadalje tem, ki so uže vpisani, kakor tudi tistim, ki bodo še-le pristopili k omenjeni bratovščini, za zadnjo uro, če se resnično in skesano izpovedó in sv. popotnico prej mó, ali pa, če bi tega ne mogli storiti, če vsaj skesanega srca ime Jezus z besedo, če je mogoče, ali pa vsaj v mislih pobožno izgovoré, tudi popolnoma odpustek, nadalje tistim, kateri so, ali uže zdaj v bratovščini, ali pa bodo še le pristopili, če se v resnici skesano izpovedó in sv. R. T. zavžijejo, in kateri prej omenjeno cerkev te bratovščine ali kapelo ali pa oratorij na določen dan te bratovščine, katerega sami udje enkrat za vselej izvolijo in cerkveni oblastnik potrdi, od prvih večernic do solnčnega zahoda v vsakem letu pobožno obišejo ter tamkaj goreče k Bogu molijo za edinost krščanskih oblastnikov, za zatrenje krivih ver in za povzdigo svete

matere Cerkve, popolnoma odpustek vseh grehov; nadalje tistim udom, ki se v resnici skesano izpovedó in sv. R. T. prejmo ter cerkev ali kapelo ali pa oratorij štiri druge dneve v letu, delavnike ali pa nedelje, katere si udje sami izvolijo in katere cerkveni oblastnik potrdi, obiščejo ter tam molijo, za vsak prej imenovani dan, kadarkoli to storé, sedem let in ravno toliko štiri-desetdnevnic, kolikorkrat pa so navzoči pri sv. mašah in drugih sv. opravilih v cerkvi ali kapeli ali pa oratorju, ki se ob časih opravljajo, ali pa pri shodih očitnih ali zasebnih, katere cerkev te bratovščine kjerkoli skliče, ali če reveže pod streho vzamejo, če mir med sovražniki napravijo, ali vsaj jih spraviti poskušajo, ravno tako tistim, ki trupla mrtvih, bodisi udov ali tudi drugih, k pogrebu spremijo, ali pa če so navzoči pri procesijah, katere se napravljajo z dovoljenjem cerkvenega oblastnika, ali če spremljajo presv. R. T., bodisi, da se nosi v procesiji, ali pa bolnikom, ali sicer kamor- in kadarkoli, ali če so zadržani, če vsaj kadar pozvoni, molijo enkrat očenaš in angeljsko češčenje, ali če tudi petkrat očenaš in angeljsko češčenje za duše rajnih bratov in sestra molijo, ali če privedó grešnika na pot izveličanja, ali če nevedne v zapovedih božjih in v tem, kar je potreba k izveličanju, podučijo, ali če kako dobro delo usmiljenja in ljubezni opravijo, zadobijo vselej, kadarkoli katero omenjenih dobrih del storé, odpustek šestdesetih dnij, če tudi opravijo, kar je v zadobljenje potreba.“

Vsled tega apostolskega pisanja določil je Viljem, opat Zatiški in arhidijakon, dné 29. oktobra l. 1759 za poglavitni praznik dan sv. Janeza Nepomuka, za štiri druge praznike v letu pa štiri kvaterne nedelje.

Vsak ud dajal je na leto po 5 kr. S tem denarjem opravljale so se vsako leto po štiri pete sv. maše z libero za umrle ude, in sicer vsak kvaterni četrtek.

Vesel dan za Šempetersko faro bil je dan 14. maja l. 1878; ta dan so namreč rajni g. knezoškof Janez Zlatoust Pogačar obiskali faro ter popoldne tu delili zakrament sv. birmе.

L. 1885 pa so ob času birmovanja po Dolenjskem tudi sedanji m. g. knezoškof na svojem potu od Šmarjete v Novomesto na dan 2. septembra ogledali si cerkev in novi križevi pot v Šempetru.

Cerkev ima tudi svoj vinograd v Grčevji, v katerem se pridelava na leto povprečno okoli 30 estr. vina.

2. Podružnica sv. Janeza Krstnika v Mačkovcu.

Dobre pol ure hodâ od Šempetra proti Novemu mestu stoji ob cesti na levi strani na majhnem griču nad Krko cerkvica sv. Janeza Krstnika. Kdaj je bila zidana, o tem ni moči zaslediti nikakega pojasnila. Narodna pravljica pripoveduje, da je ta cerkvica, in pa cerkev sv. Jurija v Grčevju, najstarejša v fari. Cerkev je bila večkrat prezidana, tako tudi v l. 1837, kar nam kaže letnica na stranski steni cerkve. Prvotno bojè tudi zvonika in zakristije ni imela.

Altarje ima tri, vse lesene. Veliki je posvečen sv. Janezu Krstniku. V njem je kip tega svetnika in pa slika, katero je naslikal Nicolo Solon, Ilirec. Na straneh sta kipa sv. Antona puščavnika in sv. Janeza evangelista.

Stranski altar na evangeljski strani posvečen je sv. Barbari. Slika je slabo delo neznanega mojstra.

Na epistelski strani je pa altar sv. Florijana, čegar slika je v altarju. Ta dva altarja sta bila ponovljena l. 1742. — Cerkvica ima tudi svoj križevi pot, kateri je bil prej v kapiteljski cerkvi v Novem mestu.

V stolpu, ki je bil prenovljen l. 1776, visijo trije zvonovi. Veliki je bil vlit v Ljubljani pri Antonu Samassi

l. 1841. Srednji ima na klobuku napis: Zacharia Reidt 1767. Mali pa: Elias Sombrakh gos mich zv Laibach A D 1605.

Sv. maše opravljale so se tukaj v letu 1736 in kasneje v teh-le dneh:

17. jan., na praznik sv. Antona opata; v ponedeljek ali torek po cvetni nedelji; 4. maja na dan sv. Florijana je šla procesija iz Bajnofa do sem, kjer je bila sv. maša; 25. maja, na dan sv. Vrbana; na dan sv. Rešnjega Telesa šla je procesija iz Šempetra do sem; 24. junija, v dan rojstva sv. Janeza Krst.; prvo nedeljo potem pa je bil cerkveni shod; 29. avgusta, na dan obglavljenja sv. Janeza; 4. dec., v sv. Barbare dan; 27. dec., v dan sv. Janeza evangelista.

Dandanes pa prihaja semkaj procesija iz farne cerkve na dan sv. Florijana in pa v torek križevega tedna.

3. Podružnica Device Marije na Trški gori.

Najlepša in največja izmed vseh cerkva Šempeterske fare je podružnica na Trški gori, dobro uro hoda od Šempetra. Uže gora sama, na kateri je sezidana zala in prostorna cerkev, je kaj zanimiva, vsaj jo obdaja na treh straneh vinsko trtje, katero donša Šempeterčanom, pa tudi okoličanom, v dobrih letih dokaj dobička. Tu raste znano dobro Trškogorsko vino, katero je za časa, ko še ni bilo železnic, slovelo tudi daleč na okoli, in kaj radi so ponje prihajali gorenjski in drugi vinski trgovci.

Krasen je posebno razgled raz Trške gore. Pred taboj leži Novo mesto. Od severa proti vshodu vgladaš daljne štajarske gore, nadalje lepo ravnino okoli Brežic in proti Zagrebu. Pred teboj leži razprostrta dolga Šentjarnejska ravnina, kjer se dobro razvidijo Šentjarnej in druge vasi,

med katerimi se mirno in počasno vije mogočna Krka. Od juga proti zapadu pa ovira tvoj pogled v daljavo zeleno Gorjansko pogorje, proti zapadu pa Kočevske gore.

Kaj srečna je bila toraj misel, na tej krasni vinski gorici, ki se več milj daleč vidi, sezidati Kraljici nebes in zemlje spodobno svetišče, kamor naj bi jo verniki v svojih stiskah hodili častit in pomoči iskat. In v resnici, uže od nekdanj imeli so Šempeterčanje in Dolenjci sploh veliko zaupanje do Trškogorske Marije. Vsako nedeljo in vsak praznik, kadar je tu gori sv. opravilo, pride iz vseh strani, tudi po več ur daleč, veliko ljudij. O malem šmarnu pa, ko je tu poglavitni shod, zbere se tu po več tisoč broječa množiča. Med njo vidiš obilo Belokranjic v svojih prvotnih domačih narodnih nošah. Kaj lepo je videti, vzlasti zvečer pred malo mašo, kako ti romarji „vrtec igrajo“, t. j. kako sv. pesmi in litanije M. B. prepevaje hodijo, glave s cveticami in zelenjem ovite in z gorečimi svečami v roki, v procesiji okoli cerkve, dokler se slednjič ne zberó vsi skupaj v cerkvi.¹⁾

Prvotno je stalo na mestu, kjer je sedaj cerkev, znamenje M. B. To so postavili, kakor pripoveduje narodna pravljica, ljudje še-le v tistem času, ko so ponehali loviti fante v vojake. Sedanja Trška gora bila je namreč vsa obraščena z gostimi gozdi, kateri so dajali varna skrivališča vsem tistim, ki so se bali postati vojaki.

Kasneje sezidali so tu majhno cerkev. Leta 1620 pa je Zatiški opat Jakob Reinprecht tu na novo sezidal sedanjo lepo prostorno cerkev. Bil je ta opat, kakor piše Valvasor²⁾, zelo podvzeten. Za Ljubljanske šole

¹⁾ Enaka navada nahaja se tudi na Žalostni gori pri Mokronogu. Gl. „Trojna Božja pot s sv. stopnicami na Kranjskem“, str. 31, sp. A. Žlogar.

²⁾ VIII. knj. str. 701—2,

pridobil si je veliko zaslug. Umrl je 13. jan. l. 1626. Njegov grb stoji na pročelju cerkvenem in pa na orgljah v spomin, da je on sezidal cerkev. Zakristija je bila postavljena leto kasneje, t. j. 1621, kakor kaže na njej letnica. L. 1622 bili so z vsem delom gotovi. Posvetil je cerkev Reinald Scarlichi, tedaj še škof Tržaški, od l. 1630—40 pa Ljubljanski.

Sezidana je cerkev v renesančnem slogu, a okna ima šilasta. Na evangeljski strani ima kapelico, posvečeno sv. Izidorju. Ta kapelica ni prvotna, prizidana je bila še-le l. 1756. To nam potrjuje letnica na njej, pa tudi Valvasor, ki omenja le tri altarje v cerkvi, a kapelice ne. Narodna pravljica pripoveduje nam tudi uzrok, zakaj so kapelico prizidali. Bila je namreč tako huda živinska kuga, da je skoraj vsa goveja živina poginila. V treh farah, Prečinski, Šmarješki in Šempeterski, ostalo je samo še par volov in par krav, vse drugo je kuga podavila. In v odvrnitev te šibe božje sezidale so imenovane tri fare tu sv. Izidorju na čast kapelico. Sliko sv. Izidorja naredil je na platno l. 1756 Zebei. Na strani altarne slike ste podobi sv. Primoža in Felicijana. Še v začetku tega stoletja in skoraj do najnovjšega časa so bile stene kapeličine poslikane s podobami iz življenja sv. Izidora. Dal je napraviti te slike na svoje stroške Filip pl. Grebin, nekdanji dvorni tajnik v Bruselju.

Pred 200 leti, t. j. za časa Valvasorja, imela je cerkev tri altarje, posvečene Mariji Devici, sv. Ursuli in Mariji Magdalenii. Dandanes pa sta stranska posvečena presv. Trojici in sv. Marjeti.

V velikem, v renesančnem slogu izdelanem, lesenem altarju je v tronu kip Marije Device z Jezusom v roki. Na straneh so še kipi sv. Jožefa, sv. Antona in sv. Benedikta.

Stranski altar na evangeljski strani je posvečen sv. Marjeti, katere čedno sliko je naredil P. Künl l. 1857. Na strani sta kipa sv. Barbare in sv. Lucije. Nad sliko je pa majhna podoba sv. Florijana in tej na strani kip sv. Polone.

Drugi altar na epistelski strani je posvečen presv. Trojici, katere slika je tudi Künl-ovo delo. Na strani je kip sv. Roka. Nad njo pa je podoba sv. Jožefa. K sezidanju in olepšanju tega altarja je pripomogla gospa Rozalija Solnce, roj. Schweiger-jeva, lastnica Otoškega gradu, zatoraj visi tudi njen grb nad sliko presvete Trojice.

V prezbiterju visi nad vhodom v zakristijo velika slika, predstavljajoča nam nebes Kraljico s krono na glavi. Pred njo kleči protestantsk pastor, zraven katerega je napis: Sine Macula — conceptam abs macula toto consentio. Spodaj pa: Franc Ernest Ivancovich I. V. D.

Pred vladarstvom cesarja Josipa II. je bilo v sveetišču po stenah prav obilo zaobljubnih podob ali tablic, s katerimi so se verniki Mariji zahvaljevali za izprošene milosti. Pa vse te zahvale in podobe morale so se na cesarsko povelje l. 1785 odstraniti.

V cerkvi visi tudi dokaj čeden križevi pot. Slikal ga je A. Franjo Wisiak v Kranju l. 1861. Kakor se pripoveduje, stal je okolo 700 gld.

V kratkem dobi cerkev tudi lep nov tlak. Delo je prevzel Bršljinski kamnosek A. Kokalj.

Zunaj cerkve sta v lopi pod zvonikom tudi dva altarja, na katerih se mašuje, kadar se snide tolika množica ljudij, da ne morejo vsi v cerkev, kar se zgodi vsako leto o malem šmarnu. Na njih se mašuje že od l. 1732. Bila sta nekdam posvečena sv. Donatu in sv. Frančišku Ksaveriju. Kasneje pa je prišla na mesto sv. Donata slika vnebovzetja M. D. Sedanjo sliko sv. Frančiška

je slikal J. Ehgartner leta 1843, ravno tako najbrž tudi ono vnebovzetja M. D.

V stolpu visijo štirji dobro ubrani zvonovi. Prvi ima na klobuku napis: F: F: R: P: Joseph Barbo ex comitibus de Waxenstein pro tempore admto. in Weinhoff anno 1752. Na robu pa: Zacharias Reidt in Laybach. Drugi na klobuku: A fvlgvre et tempestate Jesv Christe. Na robu pa: Opvs Zacharia Reidt 1760. Tretji na klobuku: Sancta Maria ora pro nobis. Na robu: Opvs Zacharia Reidt 1760. Četrty na klobuku: Sancta Maria ora pro nobis anno 1723.

Okoli leta 1687 je treščilo v zvonik, kakor poroča Valvasor, tako da je strela na vseh štirih vogalih po nekoliko kamenja odbila. Leta 1770 je treščilo zopet vanj s toliko silo, da se je porušil. Pa bil je kmalo zopet postavljen in v spomin na ta dogodek zapisali so na zvonik ta-le napis s kronografom, katerega pa sedaj ni več:

fVLMIne ICta aC eXVsta haeC tVrrIs restItVta fVIt
a FrancIsCo XaVerIo TaVfferer praesVLe slttICensl.

Da je bila tu sloveča božja pot uže kmalo potem, ko se je bila cerkev sezidala, priča nam tudi Valvasor. Pripoveduje namreč, da je prišla l. 1634 hroma ženska iz Karlovca na Hrvatskem semkaj na božjo pot. Hodila je prej več let po bergljah, ker so ji bile noge odrekle. Ko je pa tukaj svojo zaobljubno pobožnost opravila, je pri tej priči popolnoma ozdravela.

Sv. maše darovale so se l. 1736 in kasneje, kakor večinoma tudi še dandanes, ob teh-le dnéh: 21. jan., na dan sv. Neže; 23. jan., v dan zaroke M. D., če je bilo na nedeljo; 3. februvarija, na dan sv. Blaža, z blagoslovom; tretjo predpepelnično nedeljo; 17. marca, na dan sv. Jedrti; 19. marca, na dan sv. Jožefa, vse duhovno opravilo tukaj; 25. marca, v praznik oznanjenja

M. D., vse opravilo; v petek po sredpostni nedelji; veliki ponedeljek; belo nedeljo, spomin cerkvenega posvečenja; 3. aprila, v dan najdenja sv. križa, prihajala je procesija iz Novega mesta; na binkoštni ponedeljek; v nedeljo presv. Trojice je prihajala procesija s presv. R. T. iz Bajnofa; 2. julija, na dan obiskanja M. D.; 12. julija, na dan sv. Marijete; 20. julija, v dan sv. Elije; 22. julija, na praznik sv. Marije Magdalene; 5. avg., na dan M. D. snežnice; 7. avg., v praznik sv. Donata; 15. avg., v praznik vnebovzetja M. D. ob 7. in 10. duh. opravilo; roženkransko nedeljo; 21. oktobra, na sv. Ursule dan; zahvaljena nedelja pa je bila tista, katero je določil prior ali pa administrator v Bajnofu; 21. novembra, v dan darovanja M. D.; 3. dec., v dan sv. Frančiška Ksaverija, na Trški gori ali pa v Grčevji; 8. dec., praznik brezmad. spočetja M. D., po obedu so bili cerkveni računi v Bajnofu; 31. dec., na sv. Silvestra dan.

Dandanes prihaja semkaj procesija iz Šempetra v ponedeljek prošnjega tedna, iz Prečina pa na Urhovo nedeljo, ter ima Prečinski kapelan ob 10. sv. mašo z darovanjem za cerkev. To procesijo so zaobljubili Prečinski župljanje pred davnimi leti, ko so jim hoteli črvi in miši vse poljske pridelke uničiti. Tudi iz Novega mesta dohajala je procesija navadno v torek po mali maši vsled obljube iz l. 1836, ko je kolera hudo razsajala po mestu. A zadnja leta se je opustila; pač pa pride na ta dan še sedaj precej meščanov k sv. mašam, katerih se več daruje, mej katerimi je ena peta z blagoslovom in cerkvenim darovanjem. Sedanji g. prošt si dosti prizadeva, da bi to procesijo zopet oživel. Pred kakimi 20. leti je dohajala tudi procesija iz Mirne peči, a ta se je v zadnjih desetih letih opustila.

Blizo cerkve je hiša za duhovne in pa hiša za cerkvenika. Cerkevna last sta dva vinograda, v katerih se

pridela na leto povprečno 30–40 veder vina. Razun tega ima cerkev še svojo hosto pod Trško goro.

V začetku tega stoletja imela je še en vinograd več v Trški gori. Tega pa je l. 1808 tadanji vikarij Anton Mlakar prodal Mihaelu Šešek za 160 gld.

Zanimive so velikanske lipe za cerkvijo, katerih ena meri 9 m v obsegu. Lansko spomlad pa je dala grofinja Margheri-jeva zasaditi okoli cerkve še 7 lepih divjih kostanjev.

4. Podružnica sv. Jurija v Grčevji.

Najstarejša cerkev Šempeterske fare je najbrž cerkvica sv. Jurija, kakor so sploh cerkve, posvečene sv. Juriju, sv. Mihaelu in sv. Marjeti, zelo stare.¹⁾ Kdaj je bila zidana, ne da se določiti, ohranilo se nam ni o njej nikako sporočilo in nobena letnica nam tega ne pove. Tudi po zidanju se ne more ničesar sklepati, ker je bila cerkev večkrat prezidana in popravljena. Njeni sedanji slog je renesančen. Zvonik je bil, kakor se pripoveduje, še-le kasneje prizidan. Prvotno imela je raven strop, še-le pred kakimi 50—60 leti je bila obokana. Tudi zakristijo je še-le konci pretečenega ali začetkom tega stoletja dobila. Zvonik in cerkev so večkrat prezidavali, kakor kažejo letnice na cerkvi in zvoniku. Tako v letih: 1743, 1811, 1833, 1838. Cerkvica je posvečena, a kdo da jo je posvetil, se ne ve. Altarje ima tri, vse lesene. V velikem je kip sv. Jurija na konju.

Stranski altar na evangeljski strani je posvečen sv. Joahimu in sv. Ani. Pred 90. leti je bil pa posvečen le sv. Ani. Nad njeno sliko bil je svoje dni grb Juričev in pa grofovske rodovine Barbove, katerega pa sedaj ni več.

¹⁾ Dr. Neumann, benediktinec, v zboru antropologov in prazgodovinarjev v Ljubljani. „Slovenec“ 1879, št. 87, 88.

Drugi altar na epistelski strani je posvečen sv. Frančišku Ksaveriju, sv. Ignaciju in sv. Dominiku, katerih slika na platnu se nahaja v altarju. Slikar ni znan. V začetku tega stoletja je bil pa ta altar posvečen sv. Kozmi in Damijanu.

Razun altarjev nahajate se v cerkvi na steni še dve precej veliki sliki na platnu.

Prva zraven pridižnice nam predstavlja sv. Aleša pod stopnjicami. Druga slika enake velikosti predočuje nam sv. Janeza Krstnika v ječi.

V zakristiji pa visi na steni slika, katero je obesila neznana oseba l. 1731, kakor nam pove nemšk napis, ker je bila na priprošnjo sv. Frančiška Ksaverija v vsem uslišana, za kar je prosila.

V zvoniku so trije zvonovi. Veliki in mali sta bila vlita l. 1801 v Ljubljani pri Ivanu Jakobu Samassi. Srednji pa nosi na klobuku napis: S. Petrus ora pro nobis; na robu pa: Benedictvs Hvetterer me fvdit Labaci 1754.

Sv. maše brale so se tu ob teh-le dneh: v torek po tihi nedelji; v torek po vel. noči; 24. aprila, cerkven shod, ta dan je šla tudi procesija zoper hudo uro s presv. R. T. po Dolenjem Grčevju; drugo nedeljo po vel. noči šla je procesija zoper hudo vreme s presvetim R. T. po Zgorenjem Grčevju; v nedeljo po cerkvenem shodu v Šempetru obhajal se je tu spomin cerkvenega posvečenja; 26. julija, na dan sv. Ane; 31. julija, na dan sv. Ignacija; 10. avgusta, na sv. Lovrenca dan; 3. dec., na dan sv. Frančiška Ksaverija.

Cerkev ima v lasti tri majhne vinograde, kateri prinašajo na leto 30—50 estr. vina in pa nekoliko njiv za dva mernika posetve.

5. Podružnica sv. Jakoba apost. v Ždinji vasi.

Pet četrť ure od farne cerkve Šempeterske stoji mala cerkvica, posvečena sv. Jakobu ap. v Ždinji vasi. O njej pripoveduje narod, da je stara uže čez 600 let, a nad glavnimi vrati bila je bajè vdolbljena letnica 1410, katera nam spričuje, da je znala biti cerkvica sezidana v tem letu. Kasneje so letnico prebelili, da se dandanes več ne vidi. Sezidana je cerkev v renesančnem slogu ter ima okoli sebe pokopališče. Ljudstvo pripoveduje, da je bila to svoje dni podružnica pod Mirno peč.

V velikem lesenem altarju je kip sv. Jakoba ap. Na strani sta pa kipa sv. Petra in Pavla. Nad podobo sv. Jakoba je še majhen kip Matere Božje, kateri na strani stojita sv. Janez in Pavel.

Altar na evangeljski strani je posvečen sv. Valentinu, čegar dokaj lično sliko obdajata sv. Anton in sv. Dominik. Nad sliko so pa kipi sv. Katarine, sv. Lucije in sv. Neže.

Na epistelski strani je v altarju kip Kristusa s trstom v roci, „Ecce homo!“ Na strani ste podobi sv. Kozme in Damijana, zgoraj pa sv. Barbare.

Veliki altar je bil prenovljen l. 1865, mala dva pa l. 1866.

Cerkvica ima tudi svoj križevi pot, ki je bil postavljen in blagoslovljen l. 1861.

Cerkev in zvonik sta bila na novo prebeljena leta 1882, o priliki; ko so dobili Ždinjci nova zvonova. Stara dva dali so preliti Samassi v Ljubljano. Za nju pa dobili so dva nova od Alb. Samasse, katerih prvi tehta 330, drugi pa 75 *klgr*.

L. 1885 podrli so strop v zakristiji, ter jo obokali.

Sv. maše brale so se v l. 1736, kolikor je znano, in tudi kasneje v teh-le dneh: 9. febr., v dan sv. Polone; 14. febr., v dan sv. Valentina; v sredo po sred-

postni nedelji; 3. ali 4. nedeljo po vel. noči šla je procesija s presv. R. T. po polju; 1. maja, v dan sv. Filipa in Jakoba; v torek po binkoštih obhajal se je spomin cerkvenega posvečenja, zgodaj zjutraj šla je procesija s presv. R. T. po hribih nad Ždinjo vasjo; 25. julija v dan sv. Jakoba, cerkven shod; 27. septembra, sv. Kozme in Damijana dan; prvi dan po vernih dušah; 25. novembra, na dan sv. Katarine; 14. decembra, na dan sv. Lucije, po sv. maši imeli so cerkvene račune; 28. dec., na dan nedolžnih otročičev. Ves 40danski post je bila vsak četrtek v Ždinji vasi sv. maša. Dandanes pa je tudi sv. dan tukaj sv. maša, in sicer se vrsti ta cerkvica z Grčevsko. Eno leto je v Ždinji vasi ob 4. uri sveta maša, drugi dve ste pa v Grčevji ob 6. in 8. uri. Drugo leto pa ravno narobe, ob 4. uri v Grčevju, ob 6. in 8. uri v Ždinji vasi. Opravlja jih kapelan.

6. Podružnica sv. Križa v Harinjivasi.

Pred 100 leti imela je fara eno podružnico več, kakor dandanes in sicer podružnico sv. Križa v Harinjivasi, dobre pol ure od farne cerkve. Stala je nad Harinjsko lužo, kjer se vidi še sedaj zidovje.

L. 1778. 11. listopada, na dan sv. Martina, je pa treščilo zvečer v cerkvico, da je pogorela, in od tistega časa se je opustila. Malo pod krajem, kjer je stala, je sedaj majhen vinograd, katerega dohodki pripadajo farni cerkvi. Sedanji stranski altar žalostne M. B. v farni cerkvi je bil prej v tej cerkvici. Tudi mali zvon v Šempeterskem zvoniku je bil prenešen iz nje.

Pripoveduje se, da je bil ob nedeljah popoludne tu krščanski nauk, v 40danskem postu pa vsak petek popoludne ob treh križevi pot.

Sv. maše so bile ob teh-le praznikih: Sedem žalostij M. B., najdenja in povišanja sv. Križa, sv. Ahacija, sv. Mihaela in sv. Martina.

Prvo nedeljo po sv. Mihaelu cerkveni shod. Prvo ali drugo nedeljo po vseh svetih pa se je obhajal spomin cerkvenega posvečenja.

7. Kapelica Matere Božje v Starem gradu.

Predno popišem kapelico v Starem gradu, naj navedem nekoliko pravljic, katere pripoveduje ljudstvo o njem in pa graščake, kateri so bili v različnih časih njega lastniki.

Eden najstarejših gradov na Kranjskem je brez dvombe Stari grad. Uže ime samo na sebi nam to spričuje, še bolj pa narodne pravljice, ki stavijo njegovo sezidanje v sivo starost. Neka pravljica pripoveduje, da je zidal Stari grad še Samson v „starem testamentu.“ Predno je pričel zidati, pobral je po Črešnjskih njivah vse kamenje ter je zmetal na mesto, kjer je začel potem zidati. V 14. dneh ga je nametal toliko, kolikor ga je potreboval za zidanje. Še sedaj se kaže pri vhodu v grad na zid naslikana orjaška moška oseba, ki drži „vogál“ na rami. To, pravijo, je Samson.

Ko so grad zidali, bili so ljudje še silno veliki, sami velikani. Bili so tolikošni, da so si zidarji pri Starem gradu in pa delavci v kamnolomu v Jelšah, kjer so lomili kamenje, podajali roke. Kamenja ni bilo treba prevažati, le metali so je iz Jelš na hrib. Tudi kladiva in drugo orodje so si podajali. Ob istem času, kakor Stari grad, zidali so tudi Mehovski grad. Obojni delavci in zidarji podajali in izposojevali so si orodje. Pri zidanju rabili so morsko vodo, zato je pa zid še dandanes tako trden in močan. Delavci in zidarji imeli so na dan po 4 kr. plačila.

Druga pravljica zopet pripoveduje, da so sezidali Stari grad l. 37 ali 11 pr. Kr. Prvotno so postavili samo stolp in poznejši rodovi prizidali so drugo zidovje. Zidali so ga pa trije rodovi.

Za časa, ko je Hunski kralj Atila pustošil naše kraje, prebival je v Starem gradu silno velik in močan graščak. Ko je izvedel o Atili, kako pustoši in morí, vzdignil se je tudi on zoper njega. Ker je bil pa tako velik in težak, ni ga mogel en sam konj nesti. Zajezdil je toraj dva konja in na obeh je jezdil proti Gorici, kjer je bil Atila vtaborjen. Ko dospè do Gorice pregnal je vso Atilovo vojsko ter jo razpodil, Atilo samega pa je s sulico prebodel, da je poginil.

Ko je sovražnik mesto Oglej oblegal, prišel je mestu na pomoč tudi eden Starograjskih graščakov. Bil je silno velik in je cele tri dni z železnim bétom v roki zadržaval v neki soteski pred Oglejem sovražnika, da se ni polastil mesta.

Tudi Turki so večkrat nadlegovali Stari grad. Enkrat imeli so ravno ženitnino na Dunaji. Oženil se je bil Starograjski graščak z Dunajčanko cesarskega rodu. Ko so bili najbolj veseli, kar stopi med nje sel iz Starega gradu s poročilom, da so Turki pred gradom, in da je grad v veliki nevarnosti. Vsi se silno prestrašijo. Graščak pa zapusti družbo ter nemudoma zajezdi konja in jo mahne na Stari grad. Ravno o pravem času je še prišel. Uže se je mislil grad podati, in prebivalci so bili ušli po podzemeljskem rovu, kar prijezdi graščak. Zbere naglo okoli sebe nekaj hrabrih ljudij ter prepodi Turke izpred gradu.

Drugikrat streljali so Turki z Gorjancev na Stari grad „z raketeljni“. Toda zastonj. Niso ga mogli razrušiti, to pa zato ne, ker sta v gradu molile dve gospé za rešitev pred sovražnikom.

Pri vhodu v grad kaže se nad stopnicami moška glava v zid vdelana. O njej se pripoveduje, da je turška glava. Vzidali so jo v spomin, da so do tu sem bili Turki prodrli, od tod pa so bili prepodeni.

V dolini pod gradom je zakopano zlato tele. Zakopali so je Turki, ki so od Metlike sem pridrli, da bi se gradu polastili; ker se jim pa to ni posrečilo, obljubili so, da bodo zopet prišli in takrat tele izkopali.

V kleti pod gradom zakopana je kad denarja. To je varoval vrag sam. Vsako leto morali so mu dati za to novo obleko iz prsnega platna narejeno. Če mu je niso dali, razsajal in strašil je tako silno, da ni mogel nihče v gradu prebivati. Krojač pa, ki je obleko delal, ni smel narediti na vsej obleki ne enega vozála, sicer je vrag obleko precej strgal in nazaj vrgel in morali so mu dati drugo. Imel je tudi svojo posebno sobo pod gradom, katero so imenovali „hudičevo kamro.“ Tu je imel spravljene železne grablje. Še sedaj se kaže velikanska preša v kleti, o kateri se pripoveduje, da jo je hudič podrl. Po noči pa prikazuje se ljudem, ki tu mimo hodijo, bel konj.

„Na krivici“ imenuje se dolga njiva pod gradom. Svoje ime dobila je od tod, kakor pripoveduje pravljica, ker so nekdam na teh njivah imeli sužne kmete v plug vprežene, ki so morali orati. Grajska gospa pa je bila toliko usmiljena do kmetov, da je preprosila svojega gospoda, da naj za naprej ne vpreza več ljudij v plug, češ, s tem se ubogemu kmetu krivica godi. Od tod ime „na krivici.“

Pripoveduje se tudi, da se je nekdam obesila graščakinja ali grofinja. Vzrok pa je bil ta. Imela je dvoje otrok. Šla sta otroka nekega dne v bližnji gozd jagode brat. Ko prideta domov in prineseta skledico jagod, srečata na stopnicah svojo mater. Ta jima reče, naj nji

dasta jagode. Ko pa otroka tega nečeta storiti, se grofinja tako razjezi nad nepokorščino svojih otrok, da gre v sobo ter se obesi.

Druga pravljica pa pripoveduje, da se je obesila graščakova hči. Bila je huda letina in ljudje so zavoljo lakote veliko trpeli. Hčeri graščakovi se smilijo ljudje, zatorej jim je na skrivaj dajala, kar je mogla, da bi si lakoto potolažili. To pa je izvedel njen oče. Zavoljo tega se silno razjezi nad svojo hčerjo ter jo prav hudó ošteje. Ta pa se same žalosti obesi.

V gradu prebivali so svoje dni menihi, kakor pripoveduje pravljica. Neko noč so pa kar nagloma grad zapustili ter izginili, da nihče ni vedel, ne zakaj, ne kam.

Kapelico na Pungrtu sezidali so še ajdje; bila je ajdovska kapelica. Notri je pokopana „ajdovska deklica.“

Izpod grada peljal je podzemeljski rov ali hod do Črešnjic, po katerem so lahko ušli, ako je pretila prebivalcem kaka nevarnost.

To vse nam povedó različne narodne pravljice in bajke o Starem gradu. Zgodovinskega pa nam ni dosti o njem ohranjenega. Kakor poroča Franc Anton pl. Breckerfeld¹⁾, bila sta Merian in Laz te misli, da je stal tukaj stari Anassum, kar pa uže Schönleben iz važnih vzrokov pobija.²⁾ Breckerfeld je mnenja, da je grad iz devetega stoletja, toraj uže tisoč let star. V listinah se nahaja njegovo ime prvikrat l. 1251.

L. 1452 se imenuje Stari grad, ležeč v „slovenski krajini.“ Od graščakov Starograjskih se imenujejo: l. 1300 Frischo in njegov sin Filip. L. 1386 (?) Eberhard in l. 1390 Ivan Starograjski. Vže l. 1360 sta brata

¹⁾ „Mitth. des hist. Vereines für Krain“ 1848.

²⁾ Mimogrede bodi omenjeno, da se je našel na njivi pod Starim gradom pred dvema letoma rimsk bakren novec cesarice Faustine.

Heberard in Purhard del Starega gradu prodala Celjskemu grofu Ulriku in njegovemu bratu Hermanu, kar je patrijarh Ludovik 15. marca l. 1360 potrdil¹⁾, ker je on grad dajal v fevd. Potem je menda ves grad prišel Celjanom v oblast. Grofu Hermanu ga je 3. maja leta 1384 v fevd podelil patrijarh Filip Alençonski, grofu Vilhelmu ter njegovemu stričniku Hermanu patrijarh Janez 19. februarja l. 1389, ter grofu Hermanu zopet patrijarh Ludovik 6. maja 1425.²⁾

Celjski grof Friderik je pa grad l. 1447 prodal Petru Obričanu in tako je prišel v roke Obričanov. Izmed njih se imenuje Erazem Obričan, katerega so leta 1534 kranjski vitezi izvolili in poslali v boj zoper Turke, kjer je tudi svoje življenje končal. S Krištofom Obričanom izmrl je l. 1617 rod Obričanov in dedščina njegova razdelila se je na 60 delov. Stari grad kupil je Jernej Valvasor, oče našemu zgodovinarju, kateri ga je pa l. 1639 prodal Juriju Matežiču. Za tem prišel je v last rodbini pl. Seethal-ovi in od l. 1698 nadalje rodovini Breckerfeldov, ki so ga imeli v lasti še v začetku tega stoletja. Sedaj pa je fideikomisna lastnina g. grofa Margheri-ja.

Dasi je grad uže silno star, je vendar zidovje še dobro ohranjeno. Le žitnice, katere so bile pred gradom, so se podrle roženkransko nedeljo l. 1846.

V gradu je bila na desno stran pri vhodu grajska kapelica, posvečena Devici Mariji. Nad vhodom je vdolbljena na vratih letnica 1637. Blagoslovil je kapelico leta 1639 Zatiški opat Rupert.

V altarju bile so svetinje teh-le svetnikov in svetnic: Katarine, Marka, Justa, Evstahije, Tekle, kralja Štefana, Hermagore in Fortunata itd.

¹⁾ Archiv f. Kärnten, VII, 82.

²⁾ Ibid. str. 91, 93 in 99.

Altar stoji še zdaj, a svetinj ni več v njem. Kip M. B. še stoji, a je dokaj slabo delo. Pod njim pa je na deski ta le napis:

Der wohlEdelGestreng Herr Greger
Matteschütz von schüt und Herr avf Altenburg
Hat lassen machen diesen altar zu Ehren
Unser Libe Frawen. Anno 1639.

Na zidu nahaja se še slika Kristusova in sv. Antona v okvirjih, in pa sv. Uršule. Spomin posvečevanja kapelice obhajal se je v nedeljo pred praznikom vseh svetnikov. Sedaj je kapelica zapuščena in se uže veliko let več ne mašuje v njej.

Na Pungrtu, t. j. na sadnem vrtu nad gradom proti hosti, pa je druga kapelica, nekak mavzolej, kjer ležita pokopana kakor poroča Breckerfeld, Gregor Matežič in njegova soproga, lastnika gradu. Tu je postavljen nagrobni spominek, krasno delo iz alabastra. Prej je bil vzidan na steno, a sedaj stoji na tleh. Predočuje nam Izveličarja v svoji časti, obdanega z angelji. Na strani mu je Marija. Spodaj kleči v molitvi mož v ogrski opravi z ženo in dvema otrokoma. Pod podobo pa je ta-le napis:

Hie ligt begraben die wol edlen vnd gestreng
Fraw. F. Fællicitas Matatschischen geborne
Freyne von Juritsch Herrin avf Altenbvrge vnd
Strasnekh die in Got verschiden d 27 Martii
Anno 1645.

Nižje spodaj pa:

Philipp
Vnser Wandel ist im Himmel Von danen Wir
avch Wartn des Heilands Jesv Christi
des Herrn Welcher Vnsern nichtigen Leib verkleren wird
das er ehnlich werde seinem ver
klerten leibe.

V Starem gradu imeli so tudi navadno svoje duhovne, grajske kapelane. Iz farnih matic dobil sem teh-le imena:

1692—1696 Matija Strous;

1699—1731 Anton Kristan;

1712 Andrej Fabion;

1733—1738 Mihael Sekne;

1741—1752 Mihael Smrekar;

1755—1756 Ignacij David. Kasneje od l. 1770 do 1786 je bil župnik v Beli cerkvi;

1756—1773 Gašpar Šimič.

Sedaj je grad ves zapuščen. V njem prebiva samo oskrbnik, kateri obdeluje okrog ležeče polje, kolikor ga ni danega v najem. Kažejo se še temne ječe, v katerih je vzdihoval marsikateri kmet — podložnik, ki se je bil kaj pregrešil. Kmalo pri vhodu v grad vidi se tak zapor, v katerega so zapirali najhujše grešnike. Prostor je tako nizek in ozek, da je mógel hudodelnik le sključen notri čepéti. Grad ima tri kleti, eno vrh druge. V zgornji dve se lahko še pride, a vhod v spodnjo je zazidan, da ni moči notri. V gradu bile so zelo lepe in prostorne sobane, po stenah so visele velikanske slike. Teh se je nekaj še ohranilo; ima jih g. grof Margheri.

8. Kapelica čist. spočetja M. D. v Otočicah.

Dobro četrť ure od Šempetra proti Beli cerkvi stoji na prijaznem otoku sredi Krke lep starinsk grad Otočic ali Otočice, nemško Wördl. Pravljica pripoveduje, da prvotno grad ni bil sezidan na otoku, marveč na desni strani Krke ob vodi; kasneje pa je dal eden graščakov na desni strani odkopati, da je bil sredi vode toliko bolj varen pred sovražnikom. Ta pravljica morda ni brez podlage, vsaj nemška beseda wörth ali wurth

pomeni slovensko: brdo, ali zelen grič na obrežju kake reke. ¹⁾ Na nemško ime Wördl znabiti spominja izraz Virgeljc, Irgeljc, kakor imenuje ljudstvo otok, na katerem je grad, in druge otočke v Krki nad gradom. In to bi znalo biti prvotno slovensko ime za poznamenovanje Otoškega gradu, in besede Otok, Otočic in Otočice bi bile kasneje nastale, ko se je prekopal.

Kdo je grad zidal in kdaj, se ne ve. Le toliko je zgodovinsko znano, da je v 13. stoletji uže stal. Izmed graščakov Otoških se imenujejo: L. 1252 in 1254 Henrik Otoški in njegov brat; l. 1256 Ulrik Otoški (de Werde); l. 1289 Engelbert (von Wärth); l. 1322 Valkun; l. 1355 Nickel; l. 1372 Hincelin; l. 1386 Winter Otoški. Kasneje pa, ko je rod Otočanov (de Werde) izmrl, prišel je grad v last rodbini Vilandrov. Tako se imenuje leta 1503 Sigmund Vilander, umrl l. 1520, in njegov sin Viljem, ki je oskrboval tudi gradova Turjak in Tarično, l. 1547 na veliki petek pa umrl, ker je bil nekaj dnij prej padel raz konja. Oba ležita pokopana v frančiškanski cerkvi v Novem mestu pred pridižnico, kjer je bil prej tudi spominek z napisom: „Sic transit gloria mundi.“ Zraven nju leži tudi žena Sigmundova, Kuningunda roj. Guttenberg. Ko je pa izmrl rod Vilandrov, bili so posestniki gradu baroni Lenkoviči, med katerimi sta bila posebno imenitna in za domovino zaslužna: Janez Lenkovič in njegov sin Jurij, ki je umrl v Ljubljani l. 1601, s katerim je izmrl rod Lenkovičev ²⁾. Jurij je bil deželni glavar kranjski in je združil graščino Trebelsko in Štatenvrško z Otoško, kjer se je ustanovila deželna sodnija.

¹⁾ Tudi Blejski otok je v starih pismih imenovan Werde, ali Wert.

²⁾ Mittheilungen für Krain, l. 1859, str. 81, in leta 1862 str. 21 in 25.

Za temi je dobila grad rodbina Dovolec, in od tega je kupil Wolf Jakob Solnce.¹⁾ V 18. in 19. stoletju pa nahajamo rodbino Schweiger pl. Lerchenfeldsko v posestvu Otočic. Sedanji lastnik mu je grof A. Margheri.

Uže od nekdanj imeli so v gradu Otoškem svoj oratorij v sobi zgornjega nadstropja. Kasneje pa so sezidali graščaki kaj lično in okusno kapelico na desni strani pri vhodu v grad. Sezidana je v podobi okrogle lope, ter ima svoj oratorij in lep stolpič. Altar je iz belega marmorja, tlak kapelični pa iz črnega. Altarna slika, lepo delo Mencingerjevo, nam predočuje spočetje Marijino. Na straneh slike stojita kipa sv. Henrika in sv. Leopolda. Olepšal je kapelico l. 1738 Franjo Karol Schweiger pl. Lerchenfeld.

Svoje dni prihajala je semkaj prošnji teden procesija. Še v sredi tega stoletja bila je tu večkrat med letom sv. maša, kjer se je zbiralo prav obilno ljudstva, posebno na praznik sv. Janeza Nepomuka. Spomin cerkvenega blagoslovljenja obhajal se je drugo nedeljo po vseh svetih s popolnimi odpustki.

V Otočicu imeli so tudi svoje grajske duhovne. Iz farnih krstnih knjig dobijo se ta imena:

1728—1736 Ivan Križnar.

1737 Josip Avguštin Trager.

1739 Jurij Fik. L. 1754 bil je kapelan v Moravčah na Gorenjskem.

1744—1745 Valentin Perdizzi.

1749 Franc Sigill.

1754—1767 Franc Stokini.

1796 Jakob Bossetti.

1802—1805 Ljudevit Seifrid. Od l. 1805 bival je v Novem mestu. Umrl je l. 1811 26. jan. kot grajski duhovnik v Luknji pri Prečini.

¹⁾ Valvasor XI, 659. stran.

1809—1811 Martin Bajuk. L. 1805 bil je kapelan v Semiču.

1813—1816 Josip Hočevar.

9. Kapelica sv. Device Marije v Bajnofu.

Pol ure hoda od Šempetra proti Novemu mestu stoji nekoliko v stran od glavne ceste na desno v znožju Trške gore lep grad z nemškim imenom Weinhof, ali Bajnof, kakor ga nazivlje narod ¹⁾. Slovensko bi se moral imenovati Vinodvor, a tega imena ljudstvo ne pozna.

Kdaj se je grad zidal, o tem molči zgodovina. Zgodovinsko znano pa je, da je grad podarila nadvojvodinja Viridis ²⁾, rojena princezinja Milanska, Zatiškemu samostanu. Ta pa je imel tu notri svoje vinske shrambe in kleti, v katerih je shranjeval lastni pridelek iz Trško-gorskih vinogradov in pa desetino, katero so morali dajati podložni kmetje Zatiškemu samostanu. Opatje so imeli tukaj vedno svojega oskrbnika ali administratorja.

Leta 1591 zaukazal je opat Zatiški, Lavrencij, administratorju Bajnofskemu, Pankraciju, da naj grad popravi, ker je bil že v slabem stanu. Ta ga vsega popravi in prenovi ter da v ta spomin vzidati kamnito ploščo s tem-le napisom :

Dura pudicitia dum fert Laurentius arma
Abbas Sitiaca gloria summa domus
Erigit haec oculis quae nunc subjecta videntur
Pancratius frater providus aere suo
Abdita ne lateant ejus benefacta precesque
Pro fratrum dulci fusa salute Deo.

¹⁾ V listinah se najde tudi latinsko ime: Aula vinaria.

²⁾ Spomin na njo še dandanes živi med ljudstvom. Prebivala je ta plemenitnica, kakor pripovedujejo, v gradu na Pristavi pri Dobravi v Šentvidski fari. Bila je posebna dobrotnica samostanom, zlasti Zatiškemu, katerega je vedno podpirala z denarjem. Enkrat je poslala, kakor pripoveduje ljudstvo, v Zatiški samostan toliko denarja, da sta ga dve muli peljali.

Ko so bili pa pod cesarjem Jožefom II. samostani odpravljani, prišel je tudi Bajnof v roke posvetnih gospodov. Sedanji lastnik njegov je g. Karol Grm.

Grad je imel uže od nekdej svojo kapelico, v kateri so opravljali administratorji sv. mašo. Posvetil jo je Zatiški opat Ljudevit l. 1682. V altariji je bila prej slika sv. Tomaža apostola, katero je bil umeteljno naslikal na kupreno ploščo Novomeški mestni sodnik Ivan Koch. Altar je lično delo iz črnega marmorja. Na straneh bili ste naslikani podobi sv. Jožefa in sv. Ane. Na stropu pa je krasila kapelico slika presv. Trojice.

Kapelica je bila več let zapuščena. Ljudstvo pripoveduje, da je letos ravno sto let minulo, odkar se je v njej zadnikrat brala sv. maša.

Lani pa jo je dal g. Grm vso prenoviti, na novo prebeliti ter nov tlak iz opeke narediti. V altariji pa stoji kip Marije Device.

Cerkveni shod obhajal se je tu 21. decembra.

IV.

Duhovni pastirji.

Šempeterska fara imela je do l. 1835 samo po enega stalnega duhovnika. Ta se je imenoval in podpisaval vikarij ali župnik. Vendar pa tudi vže poprej nahajamo zraven vikarjev večkrat duhovne pomočnike, katere so si vikarji privzemali v pomoč, posebno ob bolezni ali v starosti. Imenovali in podpisavali so se različno: Gehilf, Hilfspriester, Priestergehilf, subsidiarius, substitutus itd. L. 1835 pa je bila za trdno ustanovljena kapelanija.

Naj navedemo tu imena vikarjev, župnikov, subsidijarijev in kapelanov, kolikor se jih da najti iz farnih matic.

1. Vikarji in župniki.

Prvi vikarij v Šempetru je bil, kolikor je znano, leta 1620 **Andrej Javoršek**. Ta je ustanovno zapustil vinograd v Kobatih svojim naslednikom.

V l. 1637 imenuje se **Martin Drganšek**.

1641 do jul. 1658 P. **Peter Thorosin**, Goričan po rodu, iz samostana Zatiškega. Bil je za jedno kletar ali administrator v Bajnofu. Od njega je prva krstna knjiga iz leta 1641; starejših nij. Umrl je v Zatičini 13. junija leta 1671.

1658—1665 **Peter Kraševc**.

1665—1668 **Ivan Starman**.

1668—1674 **Andrej Kračman**.

1674—1676 **Marka Srakar**.

1677 Wolfgang Kol, subsidijarij.

1676—1692 **Ivan Krstnik Kvintl**. Umrl 5. aprila 1692 v Šempetru, kjer tudi počiva.

1692—1700 **Mihael Werk**. Meseca aprila l. 1700 je odšel v Belo cerkev za župnika. Umrl je 10. marca 1725.

1693 Ivan Skubic, subsidijarij.

1700—1711 **Matej Šupič**, umrl l. 1716.

1711—1732 **Josip Matija Graff**, Ljubljančan. Študiral je prej zdravilstvo v Padovi, pozneje pa se je posvetil duhovskemu stanu. Pa tudi kot duhovnik imel je še vedno veselje do zdravilstva ter je rad zdravil svoje župljane. L. 1732 preselil se je bil v Bajnof, kjer je ostal, kolikor se da določiti, do l. 1738. Umrl je v Mokronogu l. 1747.

1728—1729 Lovro Žitnik.

1732—1733 **Matej Dornik**, ki je 28. oktobra nastopil faro.

1733—1734 **Matija Kozlevčar**.

3. julija l. 1734 pa je prevzel faro **Vincencij Wolfgruber** ter je bil tu do l. 1743, ko je odšel v Belo cerkev za župnika, kjer je umrl l. 1751. Slovel je kot izvrsten poljedelec.

1743—1753 **Franc Ignacij Danijelčič**. Kasneje odpovedal se je fari ter umrl kot grajski duhoven v Smreku.

1754—1761 **Lavrencij Pojavnik**. Pod njim je pogorel farovž, ko je hud ogenj vas pokončal. Krstne knjige in druge reči so se k sreči rešile. Po ognju je farovž z novega sezidal, ter dal za farno cerkev lep božji grob slikati. Pozneje se je preselil v Zagorje, kjer je l. 1781 umrl.

1757 Josip Kolavčik.

1758—1761 Jakob Kočevar.

1761 Josip Travisan.

1761—1770 **Sebastijan Kern**. Prej je bil kapelan v Šmarjeti. Dal je v altar postaviti sliko, katero je bil naredil Zebei. Bil je poseben prijatelj vinarstva. Kupil si je od Novomeščana Tancmana vinograd blizo cerkve na Trški gori. Kmalo potem se je odpovedal oskrbovanju fare ter se preselil na Trško goro k svojemu vinogradu, kjer je zadovoljno živel. Umrl je v Staremgradu l. 1777, ter leži pokopan v Šempetru.

1770—1773 **Peter Suchenstein**. Bil je poseben prijatelj čebelarstva, kar je tudi svoje župljane učil ter jim priporočal. Umrl je 1. sept. l. 1773 za jetiko.

1773—1774 **Primož Poljak**. Dal je napraviti v cerkvi nov tabernakelj ter je olepšal cerkev s podobami iz trpljenja Kristusovega, katere je slikal Herrlein. Ker je bil bolehen, imel je pomočnika Franca Javornika.

L. 1776 pa je dobil Rasprov beneficij v Kamniku ter se je odpovedal fari. Umrl je v Kamniku leta 1777 za pljučnico.

1776—1784 **Pavel Kromar**. Nastopil je faro l. 1777, 29. aprila. Umestil ga je Ksaver pl. Taufferer, opat Zatiški. Umrl je in počiva v Šempetru.

1784—1786 **P. Ksaver Andronik Losei**. Bil je prej Frančiškan, l. 1784 pa je postal pravi župnik v Šempetru. Predelal in olepšal je cerkveni stolp. Leta 1790 postal je župnik v Šentjarneju, l. 1805 pa v Bučki, kjer je bil do svoje smrti, 25. dec. l. 1811.

Za njim oskrboval je faro začasno **Ivan Daniel pl. Renzenberg**, razkapucinec do 2. febr. 1791. Ko je odšel od tu k lokaliji v Mariji Dolini.

Za njim je nastopil faro **Josip Evzebij Pirec**, razkapucinec iz Krškega, ki je bil 10. dec. l. 1790 imenovan župnikom in 2. febr. 1791 umeščen. Bil je prej mestni vikarij v Novem mestu. L. 1793 omislil je za farno cerkev uro, katere dotlej ni bilo. L. 1796 odšel je za župnika v Toplice pri Soteski, kjer je bil do l. 1821.

1794—1796 Feliks Mušič.

1796—1817 **Anton Ferdinand Mlakar**. Za časa Mlakarja nahajamo pa še več drugih duhovnov, ki so bili najbrž pomočniki ali pa grajski kapelani. Tako najdemo imena:

1797—1804 Ivan Videtič. L. 1813 bil je v Novem mestu.

1803 Andrej Šmalc. L. 1805 bil je kapelan na Bledu.

1805 Peter Rio.

1809—1817 P. Gratus Mauermayr, frančiškan.

1817—1825 je župnikoval **Ivan Zajec**, ki je odšel od tu v Mirnopeč. L. 1813 bil je vikarij v Stopičah. Od meseca junija pa do septembra 1825 je bil

administrator v Šempetru Jakob Belec. Za tem je nastopil **Anton Napret**. Rojen je bil v Tržiču na Gorenjskem 16. jan. 1794. l. Vikarij je bil v Šempetru od l. 1825 do svoje smrti, t. j. 23. oktobra l. 1834. Leži pokopan na domačem pokopališču, kjer ima tudi dostojen nagrobni spomenik, vzidan pri glavnem vhodu v cerkev. Za njim oskrboval je začasno faro Matija Vidic do meseca maja 1835 l., ko je nastopil faro župnik **Jakob Skala**. Porodil se je v Semiču 20. avg. l. 1798. V mašnika posvečen je bil 25. sept. l. 1825. Maja l. 1857 odšel je za župnika v Šmarjeto, kjer je bil do svoje smrti, leta 1874. Leži pokopan na Šmarješkem pokopališču ter ima nagroben spominek.

Za Skalo je pa prišel za župnika **Josip Romè**, strije sedanjemu č. g. župniku.

Luč sveta je zagledal 19. marca l. 1795 v Mali Starivasi v fari Poliški. Pri hiši se je reklo po domače pri Kocijanovih. Študiral je srednje šole deloma v Ljubljani, deloma v Gradcu. Iz Ljubljane bežal je v Gradec za časa francozkega zasedanja, ker se je bal, da bi ga vzeli v vojake. Veselili so ga posebno ptuji jeziki, katerih je več znal, kakor: laščino, francoščino in angleščino. Imel je tudi nekoliko pevske žile, ter je rad koval pesmice. Kot duhovnik slul je za dobrega pridigarja. Bil je posvečen 18. sept. l. 1819. Prvo službo je nastopil v Selcih, kjer še eno leto ni ostal. Od tu je bil prestavljen v Šempeter pri Ljubljani, od koder je šel za administratorja na Vače. L. 1827 pa je bil župnik v Kolovratu do l. 1832. Prosil je nato k fari v Zagorju pri Savi, kjer je bil do l. 1837, ko je odšel zopet za župnika v Čemšenik, in od tu slednjič l. 1857 v Šempeter, kjer je ostal do svoje smrti, 12. septembra l. 1870. Tu tudi počiva ter ima kamenit nagroben spominek vzidan v cerkev. Njemu naslednik je sedanji župnik

č. g. **Ivan Romè**. Bil je rojen 23. marca leta 1828 v isti vasi in hiši, kakor njegov strijc in sprednik. Ljudske šole in prvi in drugi gimnazijski razred dovršil je v Ljubljani, v 3. gimn. razred je pa moral iti v Novo mesto. Istega leta bilo je namreč toliko dijakov, da niso imeli v Ljubljanskih šolah za-nje več prostora. Zatoraj je tadanji vodja gimnazijski, Elija Rebič, zaukazal vsem dijakom, ki so bili doma iz Novomeškega okrožja, da morajo Ljubljano zapustiti ter oditi v gimnazijo Novomeško. Tu je študiral do končane 6. šole, potem pa zopet odšel v Ljubljano, kjer je po dokončani gimnaziji vstopil v semenišče. Bil je konec tretjega leta posvečen in sicer 31. jul. 1852, in je ostal še eno leto kot semeniški duhoven v bogoslovji. Prva njegova služba v pastirstvu je bila v Cerkljah pri Čatežu l. 1853—1856. Od l. 1857—59 pa v Gradu na Bledu. Od l. 1860 do 1863 na Krki, 1864—1865 v Zatičini, 1865 pa v Žireh 5 mesecev. Od tu je šel za župnika v Ledine, kjer je bil do l. 1871. Tega leta pa se je o sv. Juriju preselil za župnika v Šempeter, kjer še sedaj deluje v vinogradu Gospodovem.

2. Kapelani.

Prvi kapelan na novo ustanovljeni kapelaniji Šempeterski bil je **Josip Zupančič**. Rojen v Šentvidu pri Zatičini 28. marca l. 1803. V mašnika posvečen 26. julija l. 1832. Od l. 1833—1835 bil je v Podzemlju. Od 31. oktobra l. 1835 do 27. sept. 1837 pa v Šempetru za kapelana. Od tu je odšel k sv. Trojici, kjer je bil do l. 1838, ko je odšel v Šentlovrenc, koder je bil do l. 1839, ko je bil prestavljen v Šentjur pri Svibnjem. Od tu pa je l. 1840, 12. sept., prišel zopet nazaj v Šempeter, kjer je ostal celih 12 let, do 14. dec. l. 1852. V tem letu pa je odšel za lokalista na Jančje, kjer je bil

do svoje smrti, do 3. aprila l. 1859. V Šempetru sezidal si je bil svojo hišo.

Za njim je prišel **Martin Švegelj**. Rojen je bil 11. nov. l. 1801 v Gorjah, in v mašnika posvečen 27. julija l. 1833. Služboval je od l. 1834—1835 v Šmariji pod Ljubljano. Od 1835—1836 v Šentvidu na Notranjskem, od l. 1836—1837 v Starem logu na Kočevskem. Od 6. sept. 1837 do 1. okt. 1838 v Šempetru. Od leta 1838—1847 pa bil je ekspozit v Postenju na Notranjskem. Umrl je 29. okt. l. 1847.

Njemu je bil naslednik **Franc Urajnar**. Rojen 26. nov. l. 1804 v Trebnjem. Posvečen 27. jul. l. 1834. Nahajamo ga v službi l. 1835 v Kamni gorici; 1836 do 1838 v Šentlovrencu; od 3. okt. l. 1838 do 11. sept. 1840 v Šempetru. V tem letu je pa odšel v Toplice, kjer je bil do l. 1845 v službi in tega leta stopil zaradi bolezni v pokoj. Zadnja leta bival je v Toplicah, na Šicah in v Vavtivasi, kjer je tudi končal tek svojega življenja 2. jun. l. 1885.

Za njim je prišel zopet **Josip Zupančič** (gl. zgoraj!) in po njegovem odhodu **Matej Markič**. Porodil se je ta v Goriški fari na Gorenjskem 2. sept. l. 1825, posvečen 26. jul. 1851. V Šempetru je kapelanoval od 22. decembra l. 1852, pa do 16. oktobra l. 1854. Umrl je kot župnik Logaški 7. febr. 1885¹⁾.

Franc Indihar. Rojen 27. marca l. 1828 v Škočijanah pri Turjaku. Posvečen 26. jul. l. 1851. Bil je semeniški duhovnik. L. 1853—54 je služil v Kočevju, kjer je oskrboval Kozlerjev beneficij ter opravljal službo tretjega kapelana. Od 2. okt. 1854 do 11. okt. 1855 v Šempetru. Od tod je odšel v Sodražico do leta 1858. Nadalje pa je bil v Ribnici do svoje smrti, 24. dec. 1862.

¹⁾ Drugo glej v „Zgodovini Goriške fare“, II. zv., str. 168.

Matija Smolej. Rojen v Tržiču 9. febr. 1829, posvečen 30. jul. 1854. L. 1854—1855 kaplanoval je v Ajdovici. Od 11. oktobra 1855 do 8. oktobra 1856 v Šempetru; 1857 v Žužemberku; 1858—1862 na Brdu; 1863 v Kranju; 1864—1866 v Ribnici; 1867—1871 v Dobropoljah, kjer je 15. jul. 1871 umrl.

Č. g. **Jarnej Jarec.** Rojen v Spodnji Ajdovici 19. avg. l. 1832; posvečen 22. jul. 1856. Prvo službo je imel v Šempetru od 9. okt. l. 1856 do 7. okt. 1859. Odšel je v Trebnje, kjer je bil še l. 1867. Sedaj pa deluje uže več let kot župnik v Dolu.

Č. g. **Ignacij Böhm.** Rojen v Črmošnjicah 21. avg. l. 1834. Posvečen 25. jul. 1858. Kot kapelan je služboval v Šempetru od 7. okt. 1859 do 4. okt. 1860, ko je odšel v Toplice. Sedaj pa je lazarist v Ljubljani. ¹⁾

Mihael Skubic. Rojen 25. sept. 1829 v Toplicah. Posvečen 22. jul. 1856. Služboval je l. 1857 na Premu. 1859 v Knežaku. Od 8. oktobra 1860 do 1. okt. 1861 v Šempetru, od koder je odšel v Borovnico. Leta 1863 do 1866 je bil v Košani, 1867 v Ribnici. Od leta 1870 lokalist v Poljanici, kjer je bil še l. 1876. Umrl je 25. jun. l. 1877 v Toplicah, kjer je bival v pokoju.

Č. g. **Josip Kresè.** Rojen 8. marca 1834 v Prečinski fari. Posvečen 26. jul. 1859 kot semeniški duhoven. Služboval je od l. 1860 do 1861 v Borovnici; od 1. okt. 1861 do 15. sept. 1863 v Šempetru; 1863—1867 v Šmihelju; 1870 do 1871 na Raki, od koder je šel za župnika v Struge, od tu pa l. 1884 v Kočevje za župnika in dekana.

Č. g. **Martin Drčar.** Rojen je bil 3. nov. 1836 v Moravčah. Posvečen 28. jul. 1861. Prvo leto bil je semeniški duhoven. Od leta 1862 do 1863 služboval je v Dolih. Od 22. sept. 1863 do sept. 1866 v Šem-

¹⁾ Životopis njegov je v Zgod. Nakelske fare, II zv. str. 97

petru, od koder je odšel v Obloke. 1870 bil je v Hrenovicah, od tu pa je šel za župnika v Polico, in 18. nov. 1885 za župnika v Presko.

Č. g. **Peter Mohar**. Rojen v Stari Loki 30. jun. 1841. Posvečen 31. jul. 1866. Bil je v Šempetru od 27. sept. 1866 do 25. sept. 1869, ko je odšel v Šentjarnej. 1872 bil je v Škocijanu. 1873 na Trati. 1874 v Predoslih, potem v Mengšu. Sedaj je župnik v Dragatušu.

Č. g. **Franc Kunstelj**. Rojen 20. oktobra 1844 v Radovljici. Posvečen 23. okt. 1867. Bil je v Šempetru od 29. sept. 1869 do l. 1870, ko je odšel v Šmarije. Sedaj je župnik na Jančjem.

Č. g. **Ivan Kobilica**. Rojen 21. dec. 1845 v Ljubljani. Posvečen 1. avg. 1868. Bil je do leta 1870 v Stopičah. Od 1870 do sept. 1871 v Šempetru, 1872 v Škofji Loki, 1874 v Dolenjivasi, potem pri D. M. v Polju, in sedaj deluje v Trnovski fari v Ljubljani.

Č. g. **Ignacij Koren**. Rojen v Šentrupertu 6. jan. 1839. Posvečen 31. jul. 1869. Služboval je l. 1870 do 1871 v Dragatušu. Od 1871 do 1873 v Šempetru, 1875 v Šentjanžu, 1878 v Semiču, 1884 v Starem trgu pri Poljanah, od koder je odšel l. 1885 v Toplice.

Od l. 1873 do 1878 je bila zaradi pomanjkanja duhovnov kapelanija prazna.

Č. g. **Valentin Alijančič**. Rojen 7. jan. 1853 v Križih pri Trziču. Posvečen 27. jul. 1876. Služboval je l. 1878 v Dolini, od koder je prišel v Šempeter, tu je bil do l. 1879, ko je odšel v Preddvor. Sedaj je kapelan v Šmartnem pri Kranji.

Č. g. **Josip Močilnikar**. Rojen 24. marca 1845 na Vačah. Posvečen 18. aprila 1876. Služboval je v Dolih, od koder je prišel l. 1879 v Šempeter, kjer je ostal do 1880, ko je odšel k sv. Duhu. 1884 v Sodražici; 1885 v Senožečah, zdaj v Koprivniku v Bohinji.

Od leta 1880 pa do 1883 bila je kapelanija zopet izpraznjena.

5. sept. 1883 pa jo je nastopil **Ivan Šašelj**, pisatelj te knjižice, ki jo je ostavil koncem preteklega leta in se preselil v Adlešče.

V.

Nekdanji dohodki vikarjevi.

V „Mittheilng. des hist. Ver. f. Krain“ za l. 1848 ohranjen nam je zapisnik dohodkov vikarjevih, kakor jih je imel proti koncu pretečenega stoletja. Dobival je biro in desetino. Za biro dobil je 16 estr. vina, 40 vaganov pšenice in rži in 80 fnt. prediva.

Za desetino pa je dobival eno tretjino z graščino Pletersko, kateri je dve tretjini pripadalo, t. je okoli 9½ estr. vina. Potem eno tretjino desetine z Bajnofsko graščino po vaseh Mačkovec in Lešnica, t. j. okoli 44 kôp žita, eno tele, 2 prašička in 7 piščancev. Nadalje eno tretjino v vaseh Jelše, Zagrad, Črešnjice, Harinjavas, gorenji in spodnji Vrh, Grčevje in Kote z graščino Pletersko, katera je vzela dve tretjini, v znesku okoli 85 kôp žita, dvoje telet, en prašiček in 9 piščancev. K temu je pa dobival še tretjino prosa s Starograjsko graščino, t. j. okoli 19 vaganov, in pa štiri estr. vina gorščine, kar je prej dobivala cerkev sv. Križa. Nadalje dohodki posestva 11 oralov in 941 kv. sežnjev, t. j. okoli 50 mernikov posestve, in pa vžitek dveh vinogradov v Kobatih, katera sta donášala skupno okoli 85 estr. vina na leto. Urbarskih zemljišč ni bilo pri farovžu. Le zadnji opat Zatiški je podaril kočo, katera je morala dajati vi-

karju na leto 4½ fnt. masla in 16 dnij tlake. To so bili toraj dohodki vikarjevi. Od teh je plačeval na leto 13 gld. 40 kr. Zatiškemu samostanu, ter moral zapustiti precej velik inventar nasledniku.

Prištejemo tem dohodkom še štolnino, kolikor je je znane. Za oklice plačevali so tisti, ki niso dajali bire po 2 gld. 16 kr., kateri so jo pa dajali, pa le polovico, 1 gld. 8 kr.; za poroko prvi 46 kr., drugi 23 kr.; za pogrebe prvi 20 kr., drugi 10 kr. V Ždinji vasi so pa plačevali prvi za pogreb 1 gld. 8 kr., drugi pa 54 kr.

Za sv. maše na Trški gori dobival je 24 gld. za vse leto.

VI.

Farovž in šola.

Sedanji farovž bil je sezidan leta 1828. Poprejšnji stal je drugače. Bil je obrnjen proti cesti vsporedno ž njo, in ne proti vasi, kakor dandanes.

Prav blizo farovža stoji šola. To lepo in prostorno poslopje bilo je postavljeno leta 1865. Poprej je stala na tem prostoru majhna kočica za cerkvenika, a šole poprej v Šempetru ni bilo. Prvi učitelj bil je Josip Turek. Za njim je prišel l. 1877 g. Franc Cetelj, ki je ostal tu do leta 1882. V tem letu pa se je razširila dosedanja enorazrednica v dvorazrednico in prišel je g. Josip Frankè iz Stopič za nadučitelja in gdč. Kat. Drol za učiteljico.

Za šolo godnih otrok je 180 a šolo jih obiskuje 138.

Za šolo je lepa drevesnica, na kateri se vsako leto pocepi po več sto divjakov.

VII.

Odlični Šempeterčanje.

Izmed Šempeterskih rojakov nam ni znanih posebnih mož, ki bi se bili med svetom nenavadno odlikovali.¹⁾ Vendar pa ne smemo prezreti treh duhovnikov, kateri so delovali v vinogradu Gospodovem. Njihov oče je bil orglar in cerkvenik v Šempetru. Najstarejši izmed njih je bil **Anton Jakob Keše**. Porodil se je 20. jul. 1803 l. Za kuma bil mu je tadanji župnik Anton Mlakar. V duhovnika bil je posvečen 26. avg. leta 1828. Služboval je l. 1829—1831 v Ložu. Potem pri D. M. v Polju. 1835 na Krki. 1837 na Raki. Od l. 1844 nadalje bil je vikarij na Primskovem. Umrl je 26. sept. 1857 l. kot župnik v Dobrniču.

Ivan Keše. Rodil se je 26. avg. l. 1807. Posvečen bil je 4. avg. l. 1833. V službi bil je kot kapelan v Reichenburgu na Štajarskem od 1833—1837; potem v Št. Jurju pod Taborjem 1837 in 1838. V Žavcu od 1839—1844. L. 1844 postal je župnik v Št. Ilju pri Švarcenštajnu, kjer je bil od 11. sept. 1844 do 22. aprila l. 1850. Od tu je šel za župnika v Ponikvo in ondi ostal do l. 1866. Bil je kn. šk. duhovni svetovalec, okrajni šolski nadzornik in administrator dekanstva Šmarijskega od l. 1860. Umrl je pri svojem bratu v Begunjah na Gorenjskem 22. maja 1866.²⁾

Najmlajši izmed treh bratov je bil **Silvester Keše**. Rodil se je 31. dec. 1815. Gimnazijo je dovršil v Novem mestu, bogoslovje v Ljubljani, kjer je bil posvečen

¹⁾ Breckerfeld trdi, da je bil zgodovinar Valvasor rojen v Starem gradu.

²⁾ Orožen: Dec. Schallthal, 353.

l. 1841 kot tretjeletnik. Leta 1842 bil je poslan za kapelana in kateheta v Radovljico, kjer je deloval na leci in v šoli celih 17 let. S svojo marljivostjo in delavnostjo pridobil si je ljubezen in spoštovanje vseh Radovljičanov. Proti koncu leta 1859 je pa dobil faro v Begunjah, in tu je ostal skozi 24 let do svoje smrti, 12. dec. 1883. Njegova gorečnost in neutrujena delavnost, kakor tudi vsestranska izobraženost bila je v obče znana, zatoraj je postal kmalo potem, ko je prišel v Begunje, dekan in šolski nadzornik Radovljiškega okraja. Pa tudi na višjem mestu pripoznali so njegove zasluge, kajti prejel je od cesarja križec Franc-Josipovega reda. O veliki njegovi gorečnosti za olepšavo hiše božje priča posebno Begunjska farna cerkev, katero je zunaj in znotraj olepšal. Oskrbel jej je tudi nove zvonove. Po njegovem trudu je bilo popravljeno pokopališče in okrašeno z lepo kapelico. On je tudi oskrbel, da so se sezidale štiri lične kapelice, pri katerih se v praznik sv. Rešnjega Telesa pojejo sv. evangeliji in deli sv. blagoslov. Njegov spomin ostane v srcih vseh Begunjskih faranov gotovo dolgotrajen.

